

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izveniši ponedeljke in dnevo po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četrisopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravištvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Le Slovanom ne pravice!

Kaki so v svojem spridenem srcu naši protivniki in kam sega nesramnost naših nemškutarjev kaže zopet vzdrževani organ naših ljubljanskih in kranjskih nemškutarjev od srede in sicer denes enkrat ne s tem, kar sam pravi in piše, nego „zavoljo izpremembe“ menda enkrat hoče tudi s tem sovraštvo pokazati do našega rodu, kar neče praviti in kar briše. Poslušajte! Te dni je bila po vseh večjih evropskih, tudi po skoro vseh poštenejših avstrijskih nemških novinah brati sledeča važna novica:

„Stari Garibaldi je pisal o zdanjem socialnem stanju na Nemškem sledeče pismo rimskemu časopisu „Capitale“: „Ne še dolgo tega, ko sem nemškega cesarja in ruskega carja hvalil; tega se ne kesam. Gotovo imata velike zasluge za narodni napredek, in jako žalil me je napad na čestitega Vilhelma. V tem slučaju nijsem komunard in ker sem star, mi je težko svetovati. Zdaj gre vse na to, da bi se socializem ukrotil, in to se lahko doseže: 1. Naj se stalne vojske odpravijo, da se bodo ljudje poprijeli poljedeljstva in bode nehalo siromaštvo. 2. Železo naj se porablja za izdelovanje poljedeljskega orodja, a ne za vojno orožje. 3. Naj nekateri jedó le za dvanajstero ljudij, a ne za čisoče. 4. Mejnarodno sodišče naj se napravi, ki bode prepire mej narodi razsojevalo, a odpravijo naj se mesnice za ljudi. S tem opominom do kongresa pa končujem: ako se Slovanom pravica ne dá, oznanjevali bodemo mi revolucijo.“

Vaš G. Garibaldi.“

Podpirano in oficijalno glasilo naše kranjske takozvane „ustavoverne stranke“, ali kakor smo mi bolj in pravilneje vajeni reči, gla-

silo naših nemškutarjev „Laibacher Tagblatt“ od srede prinaša v svojem petem članku pod naslovom: „Ein neues Manifest“ ves ta list Garibaldijev, — samo konec izpušča, samo zadnji stavek, opomin Garibaldijev na kongres, naj se Slovanom pravica da, je izbrisal poštenjak ljubljanske nemškutarije!

Mar ne govori to izbrisanje, to primolčanje bolj glasno, kot devet strupenih člankov? Treba li boljšega dokaza, da so ti ljudje protivniki pravice za Slovane? Še v tujih ustih jim je zoperno slišati o pravičnosti do nas, kako bi nam mogli biti sami pravični!

Kedar pridejo pa volitve, tačas se obleče žurnalistični nemškutarški volk v ovčjo obleko, in gre po našej slovanskej deželi pridigovat rekoč: „Mi nijsmo sovražniki slovenskega ljudstva, mi ne zatiramo vašega jezika, mi se ne protivimo pravicam vaše narodnosti itd.“ Ali zdaj nij mogel oficijalni organ te stranke niti kratkega stavka o „pravičnosti Slovanom“ pod Garibaldijevim peresom pustiti, temuč ga je izbrisal predno je druge stavke manifesta poštenega italijanskega starca demokrata v svojih predalih priobčil. Čitajočemu o „pravičnosti do Slovanov“ zgrozilo se mu je švabsko srce in s švabsko strastjo je popél svinčnik črez končni Garibaldijev stavek. Reva nemška, ki je to brisala, si je morda celó mislila, da je s tem brisanjem tudi naša bodoča pravica izbrisana?

To so ljudje, ki sebe zovejo „liberalce“, nas druge psujejo, da smo svobodi protivni.

Slovinac — Slovenec.

Iz Zagreba 1. julija. [Izv. dop.]

V Dubrovniku v Dalmaciji izhajajoči znanstveni časopis „Slovinac“ je predložil v poslednji številki neko ne več novo, a jako

zdravo idejo, naj se vsi južni Slovani združé pod jedno ukupno ime, in to je po njegovem mnenju ime „Slovinac“. Tolikokrat se je uže poudarjala potreba takovega združenja in uže parkrat videli smo predlagati razna imena, s katerimi bi se imeli imenovati južni Slovani: Hrvati, Srbi in Slovenci. Slavni Gaj predložil je ime „Iliri“, Starčević rekel je, da smo vsi „Hrvati“, Srbi prevročih glav pak tvrdé, da smo vsi Srbi, in zdaj pride „Slovinac“ in predlog njegov se glasi, da smo vsi Slovinci. Dobro! Vsak izmej imenovanih mož imel je pojem o južnih Slovanih v svojih mislih morda pravi, ker istina je: vsi smo Hrvati, vsi smo Srbi in vsi smo Slovenci, ali ako hočete Slovinci. (O imenu Iliri tukaj ne govorim, ker je stvar — rešena.) A temu pojmu nij znal nobeden pravega izraza dati, nobeden nij vedel prave besede najti za ono jedinstvo, koje „de facto“ mej nami obstoji. Vsi smo si bratje, vsi smo sinovi velikega slavjanskega debla, katero se sme ponositi z 80 milijoni hrabrih sinov!

Naš cilj je v glavnem tudi isti: vsi hočemo živeti, vsi napredovati duševno in materialno, vsi hočemo, da nam je obstanek na svetu in v zgodovini ali historiji zagotovljen. No, vsako pleme ima še posebne težnje, ki specijalno za tem gredo, da si za zdaj pridobi ugoden položaj, to je oportuniteta, ki ga sili plašč po vetru obračati. V nekem oziru in do neke meje je ta opravdana, ako pa sega tako daleko, da se skupni cilj na škodo družih plemen iz oči izgubi, tedaj se imenuje ta oportuniteta separatizem, kateri bodi proklet!

A prvi korak, da se otresemo sumnje separatizma je ta, da si damo zajedničko ime. „Nomen est omen“. To je potrebno, kajti brez tega ne da se eksistirati

Listek.

Zagreb.

(Konec.)

Društvo je v Zagrebu obilo, in sicer za izdavanje knjig: Matica hrvatska, društvo sv. Jerolime in pedagogijski književni zbor, nadalje učenih, zabavnih, pevskih in podpornih, kakor: arheološko, planinsko, streljaško, pravniško, lečniško, gozdnarsko, merničko, tipografsko društvo, telovadno „Sokol“, društvo človečnosti z ljudsko kuhinjo, požarno, veteransko, trgovsko, delavsko; pevska društva: Kolo, Oravica, Sloga, Merkur in srbsko cerkveno pevačko društvo, čitalnica, česka beseda, amicitia, končno podporna društva, kakakor učiteljska zadruga, dobrotvor, gospojinsko podporno društvo, in razna društva za podpiranje šolske mladeži. Postoji nadalje:

štedovno in vzajemno društvo I. činovničke zadruge za avstro-ogersko monarhijo. — Velikega pomena je narodni glasbeni zavod v Zagrebu, utemeljen leta 1828. po še zdaj živcem predsedniku kr. banskega stola, Dragutinu pl. Kloubčariću, ki uže polnih 50 let obnaša čast predsednika tega društva. V tem zavodu se podučuje mladež obojega spola v vseh strokah glasbe, in so nameščeni posebni učitelji za pevanje, glasovir, gosli, violončelo in za pihalne instrumente. Zavod taj poseduje vlastito sgrado, sezidano leta 1875 v Gunduličevj ulici.

Knjigarne obstoje tri, ali na večjo hasen nemških romanopiscev in žurnalistov, nego na hasen domače literature.

Kavarn ima Zagreb 10 jako lepih in prostornih, v katerih je dosta novin na razpolaganje obiskovalcem.

Hotelov je 5, ki zadostujejo vsakdanje

potrebi, samo ob času kraljevega sejma, posebno če saboruje deželni zbor, prožejo premalo prostora.

Odvetnikov je 38 in dva kr. bilježnika, zatim 3 ovlaščeni javni agenti; vse avstro-ogerske zavarovalnice imajo tukaj svoje zastopnike.

Gospodarsko društvo s podružnico taistega, odvetniški odbor in trgovinska zbornica tudi obstoje v Zagrebu.

Narodno kazališče ali gledališče stoji neposredno pod upravo vlade, dobiva od dežele 32.000 gld. letne podpore in obstoji iz dveh društev, dramatičnega in opernega, tako, da se tečajem sezone skozi 8 mesecev vsaki dan predstave vršiti morejo.

Od znamenitijih v Zagrebu obstoječih industrijalnih podjetij naj bodo spomenjena sledeča: paromlin, pivarna, tri parne pile, kožarnica, plinarnica, tvornica parket, tvornica

To so uvideli tudi drugi narodi, ki so prej živeli pod posebnimi plemenskimi imeni v historiji in literaturi; na pr. Nemci kot Švabi, Saksi, Bavari itd., Italijani kot Piemontezi, Toskanci, Latinci itd. Vsi se zdaj razumevajo pod jednim generalnim imenom: Nemci, Italijani. Ako rečem vsi, tedaj seveda ne mislim vse v materijalnem obziru, nego vse one, ki so narod v duševnem oziru, jaz mislim inteligencijo. Kajti, kdor je imel priložnost potovati po nemških pokrajinah na pr. po Saksonskem ali Bavarskem, on more opaziti, da samo inteligentni ljudje tam rabijo izraz: mi smo Nemci („wir sind Deutsche“), priprosti kmet ali delavec pravi na vprašanje „kdo si?“ „Ich bin a Schwob“, — „bin a Sachs“ itd. Mej nenaobraženim ljudstvom ne bode se še tako brzo udomačilo vkupno ime.

Kako bedasto je torej, ako se mej južnimi Slovani nahajajo nekateri, ki trde: narod govori tako, da smo mi Hrvati, narod govori da je tu srbska zemlja itd. pa zavoljo tega mora to tako biti, kakor puk (ljudstvo) govori To je kriv nazor. Ker ako bi to veljalo, kar ljudstvo (puk) govori, potem bi bil z gledišča turškega ljudstva celi svet turški, z gledišča Starčevićjanskega celo južno Slavjanstvo hrvatsko, a z gledišča veliko-srbskega celo Slavjanstvo srbsko.

In z gledišča onega, da se mora to priznati, kar nevedno ljudstvo govori, morali bi vsi verovati na to, da zemlja mirna stoji, pa da se solnce okolo nje vrti!?

„E pour si muove!“ rekel je slavni Galilej, tako tudi jaz nasproti vsem tistem, ki drže, da je v tem obziru ljudstvo merodavno, trdim: mnenje ljudstva v tem slučaju nij merodavno! Naj se govori še toliko, naj se kriči, naj se roti, vse je samo kimer; prej ali slej pokazala se bo stvar kot takošna, kakoršna je. In res — prikazuje se uže. Vidi se, da posebna imena obče veljavnosti imeti ne morejo. Prvi so to uvidili Slovenci. Čim so počeli gojiti literaturo posebno na Kranjskem bili so prepričani, da se ime dežele, v katerej se goji, da narinoti onim ljudem, ki jim jo izvan te dežele pomagajo gojiti t. j. na Štajerce, Korošce, Goričane itd. Tu je trebalo ukupnega imena tako silno, kakor treba človeku zraka za dihanje. To se je zgodilo, in jedinstvo bilo je v najlepšem redu gotovo.

Kar se je tu dogodilo „en miniatur“ to si naj vzamejo zdaj za primer vsi južni Slavjani ukupno. Naj si dajo ime zajedničko, bilo X, ali Y, dobro je došlo. In ker se ravno

zdaj predlaga ime „Slovinac“, ter se Hrvati, kakor glavni znanstveni in beletristički list „**Wienac**“ v svojej zadnjaj številki (dne 29. lipnja) izjavlja — temu ne protivijo, tedaj še samo od Srbov odvisi, da-li ob jednom s Slovenci to ime poprijeti hočejo. Da so Slovenci iz duše in srca za ukupno ime Slovinac, to mislim, da nij treba posebno naglasovati, nego se razume samo po sebi. Zakaj bi se tudi protivili; saj ime „Slovenec“ ničesar družega v sebi ne zadržava, nego hoče izraziti pojem jedinstva in bratstva v prvem redu mej Slavjani na Kranjskem, Štajerskem, Goriškem, Koroškem in v Primorji, a v drugem redu naj ista beseda — ako tudi v formi malo promenjena — izrazi jedinstvo mej Slovenci, Hrvati, Srbi in Bolgari.

Glede tega i (Slovinac) in e (Slovenec) valjda ne bomo toliko prepira vodili, kakor so ga Nemci, da-li bi se imenovali „**Deutschen**“ ali „**Teutschen**“.

Ob jednom predlaga list „Slovinac“, da se ima poprijeti hercegovački dialekt, t. j. tisti, ki ga rabe Hrvati in Srbi v svojej literaturi. Slovenci se bodo torej njega poprijeti imeli, to je jasno kot beli dan; a da bodo to radi in precej storili, temu so uže zdaj najbolji znakov v tem najti, ker se v pismu glavnij in važnejšij literarnij produktov to zležiževanje od dne do dne povečuje, tako da smemo reči: uže smo na pol pota, samo še nekoliko korakov, in bomo kot bratje v slogi po duhu in imenu roko podali.

U to ime pomoz i Bog i sreča junačka!
A. B.

Učiteljem v razsodbo.

(Iz učiteljskih krogov.)

(Dalje.)

R—i. Naj se oko pedagoga ozre na katerokoli stran šolstva, povsod opazi le velikanski ustroj, ki uporablja vse moči učitelja, vspeh primerja se pa lahko z vspehom onega, ki vodo z rešetom zajema. V prejšnjej dobi je duhovenstvo šolo večinom vzdržavalo; ako od tega abstrahiram, a stavljam minolo šolsko dobo v razmero s zdanjo, in ako pomislim, da se je šola pred desetimi leti jela temeljito reorganizovati, potem je moja izjava o neumnem ustroji nove šole opravičena; vsaj je bilo treba storiti iz jedne dobe, katero so za slabo (?) izpoznali, v drugo, prvi korak; če se pa želi ugodnij vspehov nadejati za bodočnost, potem se pri reformiranji katere stvari ne sme vse staro zavreči zato, ker je

staro, nego mej tem je marsikaj dobrega, kar se mora v novo organizovanje sprejeti. Tega se pri našij novij šolskij postavah ne opazi, nego storilo se je vse tako, kakor bi do onega časa niti šole ne bilo, ter bi se morale do cela nova šola ustvariti. Ločila se je šola od cerkve, in nij se pri tem deloma nepravičnem činu domislilo, kakove slabe posledice bode to imelo. Na kakov način skrbijo zdanje šolske postave za moralno izolikanje mladeži? Ako „stara“ doba našega šolstva uže nij imela družega dobrega in priporočilnega na sebi, skrbela je vsaj za blago moralno vzgoje naše mladine, in za to delavalo je duhovenstvo, in če uže drugače ne (?), pak vsled svojega dostojanstva. Pogreša se zdaj tudi to; kajti ne se čuditi, ako se v zdanjej periodi duhovenstvo drži nekako rezervirano v šolskij zadevah; svetno učiteljstvo pak v zdanjem preobloženji ne more zadostovati vsem zahtevam, najmanje pa zahtevam moralne vzgoje mladeži! Smelo morem torej trditi, da nove šolske postave v oziru moralne vzgoje mladeži nijso reformovale na dobro, nego pokvarile so ono v resnici ugodno, kar je bilo v minolej dobi šolstva.

Tu mi pak ne treba očitati reakcionarja; tako kakor sem zdaj pisal, misli ne malo učiteljev kranjskij in tudi učiteljev družij kranovin; vsaj naj učitelj le malo misli, in nehote mora priti do rezultata, kojega sem ravno zdaj navel. Tu ne pomaga nobedno strankarstvo, naj se le računa in misli, in pritrđiti mi bo moral kakov nemški Dittes, ali pak naš narodni učitelj.

Národna ali ljudska šola morala bi imeti zadosti važno svrhu, da daje nauke mladini, katere bi ta mogla in znala si v bodočnosti upotrebiti za vsakdanje živjenje; kaj pak hočejo „nove“ šolske postave? Bog zna kaj! V „starej“ šoli učilo se je brati, pisati in računati — z vspehom, ker poznám dosti starij ljudij, ki umevno čitajo slovenske novine, akopram tedanjega časa o „panslavizmu“ v šolah ne bilo ni duha! In zdaj? Uči se tud čitati, pisati in računati, a poleg tega zahteva se od učitelja, naj tudi predava zgodovino, zemljepisje, fiziko, kemijo, naravoslovje in Bog zna, kakovo „slovje“ še; vse to pa upotrebljava celo moč našega pedagoga; žrtvovati mora tem predmetom ves svoj dragi čas, in tudi svoje zdravje.

A vspeh? No možanci, izšolani v „starej“ dobi šolstva, znado čitati slovensko, in se

žigic in erarska tvornica za smotke in duhan. — Za promet skrbi železnica, katero vodi iz Zagreba na štiri strani, in sicer do Zidanea mosta, v Sisek, na Reko in Žakanje; vsaki dan prihaja in odhaja 9 osobnij vlakov.

Nove ulice z narodnimi imeni se odpirajo, in nove hiše se zidajo naročito v dolnjem gradu po vseh ulicah, ne samo od privatnikov, ampak tudi po kr. zemeljskej vladi in magistratu. Na strošek zemlje zida se v Stenjevcu pri Zagrebu nova ludnica (norišnica), ki bo stala preko 300.000 gold., v samem Zagrebu pa na Zrinijevem trgu se ravno zdaj zidati dve palači, prva za sudbeni stol za 145.000 gold., druga, katerej je temelj položil biskup J. J. Srossmajer, poklonivši v to svrhu 40.000 gold. in vso svojo bogato zbirko slik za narodni muzej in galerijo slik, kjer bode tudi jugoslovanska akademija svoj sedež imela, za svoto od 280.000 gld. — Vrhu tega se bode

pričela zidati še to leto na savskeji cesti ženska kaznilnica za 60 000 gld. na dež. stroške.

Na mestne stroške pa se zdaj dela vodovod, kateri bode blizu pol milijona stal, ubožnica v novej vasi, popravlja se župna cerkev sv. Marka, za katero je vpredeljeno 80.000 gld.

Pri teh stavbah ima mnogo ljudij posla, in pridne roke najdejo v Zagrebu zaslužka.

Še več kakor dozda se bo pa delalo za povečanje in olepšanje Zagreba v prihodnij letih: Gradsko zastopstvo namreč je zaključilo potrošiti dva milijona goldinarjev za svoje izvanredne potrebe, kakor: zidanje novega magistrata, treh kasarn, dveh ljudskij šol in uredjenje novij ulic in občega grobja, zemeljska vlada pa je nakazila zidati novo gimnazijo, in s časom tudi novo gledališče v Ilici.

Kapitol zagrebški je zaključil podignuti drugi stolp na stolnej cerkvi in prema temu

to lepo cerkev restavrirati, za kar je vpredeljeno 500.000 gold.

Tudi se pripravljajo nekatera društva podignuti si svoje vlastite sgrade, kakor je to storilo nedavno gospodarsko društvo in glasbeni zavod; tako bode činovničko društvo iz rezervnega fonda si sezidalo na gruntu poklonjenem mu po kardinalu Mihaljeviću, hišo za siromašne činovničke udove, pa tudi pevsko društvo „Kolo“ nabira prineske za svojo umetničko sgrado.

Vidi se iz tega kratkega načrta, koliko si Hrvati prizadevajo za razcvet svoje metropole; Bog jim blagoslovi trud! če kdo, imamo posebno mi Slovenci svoj interes, pozorno pratiti razcvet domoljubnega središča jugoslovanstva, in se veseliti razvoja glavnega grada kraljevine Hrvatske in Slavonije, ponosnega Zagreba.

tega ne sramujo, a učenci zdanje šole naučijo se sicer tudi (?) čitati, preko tem pak tudi toliko druge zmesi, da odrasel nema o nobednej stvari jasnega pojma. Preko tega se pa svojega vlastnega jezika sramuje, ko stopi iz šole, in raje v tujem jeziku svoje priproste misli izraža, nego v jeziku domačem.

To je dosegla zopet nova doba, „zlata“ doba našega šolstva!

No, idimo dalje. Na kateri strani pa ima zdanja šola svoje nadtežje, na kaj se najbolj ozira, kaj povdarjajo posamni ukazi in črteži posebno. Laik, prosti narod bi na ta vprašanja ne znal odgovoriti, ali bi je pa moral rešiti našim reformatorjem šolskim nezadovoljivo. Kajti odgovoril bi: čitanje, pisanje, računanje in verski uk. Se ve da se je v tem temeljito zmotil. Vešč človek, strokovnjak tujec bi trdil pravično, da se naša šola ozira najbolj na njegovanje narodnega jezika, ker le na tej podlagi je mogoča vzgoja naroda. E, tudi ta nij prave zadel. Ali ona os, okolo se vse suče, na kar merijo posebno naši učni črteži, ta monstrum vse modrosti, na katerih ne drugzega dobrega, nego papir, na katerih so tiskani, — to je gojenje tujega nam jezika, nemškega. To je dokazana stvar, zato o tej stvari ne bodem govoril; a navesti moral sem zato, da slišijo to tudi menj misleči „reformatorji“ naših narodnih šol, da se zopet in zopet konstatira njihova nesmisel, ker hočejo na podlagi tujega jezika šolo reorganizovati. Nemški jezik je glavni predmet v naših šolah, o vi vsi, ki blagoslovljate zdanjo šolsko dobo, a ne naš domač slovenski.

V minolej „farškej“ dobi imeli smo vsaj na kmetih domače šole, in oni čas ne bil čas „razsvitljenja“, kakor je tekoči vek, — zdaj tudi teh nemamo! Vzeli so nam iz naših šol vse domače, a postavili so notri tujca, širiko-ustnega. Sad novih šolskih postav je zopet: Mi nemamo domačih šol, te šole so nam tuje, ker iz njih je izpodrineno najsvetejše na svetu, materini jezik. Nove šolske postav same na sebi tega nijso storile; kdo je pak to provzročil? Reformatorji in izvrševalci šolskih postav; zato hočem zdaj malo njihove osobne ozire pojasniti, o katerih sem v prvem članku omenil. (Konec prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 4. julija.

V notranjej politiki je po odgodbu državnega zbora dunajskega in ogerskega nastala neka tišina. Zatorej se vsa pozornost obrača na vnanje stvari, zlasti na vprašanje okupacije Bosne.

Vnanje države.

Pravo zmešnjavo in velikansko sitnost nam naredi v **Bosni** Turki če se bodo ustavljali. Iz Carigrada se v „Pol. Corr.“ poroča 3. t. m. da Turki le dovolijo Bosno zasesti s temi uveti, če se pové kako dolgo bodo Avstrijci notri, koliko vojske sme notri iti, in koliko Bosne bodo zaseli, — sicer ne. Pa, ali je mogoče, da si bode dala Avstrija uvete od pol cerkne Turčije predpisavati.

S **kongresa** se javlja: Konec kongresa se pričakuje 10. julija. — Srbija obdrži Niš, Piro, Vranjo, kot zapadno mejo defile Kopavnik. Zahtevi Črnogore se nijso po vsem izpolnili. — Rumunija bode samostalna le ako judom enake pravice da. Prihodnja seja, najbrž 4. t. m. ima biti grškemu vprašanju namenjena.

Grško ministerstvo je dalo 2. julija kralju odstavko vsled necih imenovanj katere

je naredil vojni minister. Kralj te odstavke nij sprejel in je v pismu na Komundurosa naznanil, da zaupa ministerstvu. Misli se, da bode zdaj le vojni minister odpuščen, a drugi ministri ostanejo. Torej v najkritičnejšem času se znajo za osobnosti (ne za principe) ti „Grki“ klati mej soboj, za osvobojenje svojih bratov pa nijso znali ničesa storiti.

Iz **Carigrada** se javlja, da vlada v onih krogih Turkov, ki upajo na kak razpor na kongresu, še zmirom vojeviti duh, češ, da Turčija more zdaj 250.000 dobrih vajakov na noge postaviti ne računivši rodopskih vstašev.

Dopisi.

Z Brda 3. julija [Izv. dop.] Včeraj obiskal je naš okraj deželni predsednik vitez Kalina, in ogledal pri nas različne urade, sodnijo in davkarijo, in s posebnim zanimanjem šolo, ter ostal v zadnej čez pol ure, ter izrazil svojo posebno zadovoljnost, da se naši duhovni gospodje z mnogo požrtvovalnostjo in pridnostjo poprijemajo podučevanja, ker pri nas nijmamo učitelja. Tudi naši kmetje pozdravili so slavoloki in strelom deželnega predsednika, in menda nij potrebno omenjati, da je vse to v našem narodnem okraju veljalo njemu kot cesarjevemu namestniku in možu ki je dejal, da bode vsestransko pravično in objektivno vladal. Popoldne se je deželni predsednik vrnil zopet v Ljubljano.

Denes smo imeli hudo nevihto in točo, ki je kot orehi debela padala in provzročila je mnogo škode. In poleg tega imamo dež in vedno le dež; žito plega in seno gnije po senožetih.

Iz Kroke 1. jul. [Izv. dop.] Novo ustanovljeno društvo „Sloga“ je imela 29 p. m. svoj prvi občni zbor, katerega so se udje v obilem številu udeležili. Gosp. Marko Kovšca kot začasni predsednik, pričel je zborovanje z nagovorom, v katerem je naglašal, da čas zahteva z vso silo od nas vseh, da z njim napredujemo, a da napredovati more le oni, koji si skrbijo za pravo potrebno omiko. In ravno naše društvo, kateremu stavimo denes temeljni kamen, hoče skrbeti v prvej vrsti za pomočke, ki služijo. Geslo naše naj nam bo: Vse za narod, omiko in svobodo!

Priporočal je dalje prav živo, da pozabimo, kar se je godilo, in živimo tudi s čitalnico, ki ima isti namen, v miru in slogi. Zpomnimo si prislovico: Sloga jači, nesloga tlačí. V slogi moč rodi se prava, v slogi se razvija.

Ko so radostni slava i živijo klici na cesarja pojenjali, poročal je gosp. blagajnik, da se je do denes vpisalo 66 udov. Račun se je dal v pregled trem izmej udov izvoljenim. Ko so se pravila prečitala, pričela se je volitev. Z veliko večino glasov bil je izvoljen za predsednika gosp. Marko Kovšca. Za odbor-nike gospodje: Adolf pl. Kapus, Benj. Šuler starejši, Matej Šolar, Benj. Šuler ml., Valentin Klinar, Lovro Magušar, Joža Gartner in O. Jelenc. Vrstili so se od zdaj naprej krepki govori, kateri so ude iskreno navduševali. Posebno je vstrelal občinstvu g. A. pl. Kapus, ki je jedernato razvijal stavek; Da iz malega raste veliko, posebno povdarjaje, da je le složnosti in vstrajnosti treba, da dosežemo cilj svoj. Občno priznanje naj pričá bo gospodu govorniku, da so besede njegove pale na plodno zemljo. Po dokončanem zborovanju so štirji kvarteti „Pevskega društva“, katero se je pa zdaj popolnem s „Slogo“ spojilo, zapelo „Hej Slovenci naša reč slo-

venska“, — „Naj viharja moč razsaja“ in veliko družih.

Drugi dan pri odborovej seji sta se izvolila tajnik in blagajnik. Nadalje se je sklenilo, zdaj za enkrat naročiti se na sledeče časopise: „Slovenski Narod“, „Slovenca“, „Novice“, „Brenčeljna“, „Edinost“, „Besednik“ in „Neues Wiener Tagblatt“. Tistim g. udom pa, kateri so obljubili tudi svoje časnike v Slogino čitalnico pošiljati izreka odbor najiskrenejšo zahvalo, koristili bodo s tem našemu društvu in bodo ob jednom podpirali narodno reč če ostanejo zvesti naročniki domačih listov.

Domače stvari.

— (Mobilizacija.) Veliko pozornost je vzbudila novica v oficijoznej starej „Pressi“ in družih dunajskih novinah, da se bodo še tri divizije, mej temi ljubljanska in graška, mobilizirale. Potem grede tudi slovenski rezervisti. Ker je zdaj na polji toliko dela, zadelo bi to hudó. Ta nova mobilizacija je baje za to, ker se je bati, da Turki ne bodo mirno pustili v Bosno iti.

— (Nevihta in toča) v severnej ljubljanskej okolici in obližnici 3. julija ob sedmih zjutraj, o kateri smo uže včeraj poročali, je segala še dalje, nego smo mislili, ter je tudi več škode naredila, nego se je včeraj pravilo. Po nekaterih krajih je pšenico in rež tako temeljito potolkla, da ne bode kaj žeti, fižol je popolnem uničen, jačmen, kjer nij bil uže požet, omlačen, krompir hudo pokvarjen. Kakor posnemljemo po pismu, ki je nam za dopisom z Brda prišlo, segala je toča in nevihta od tukaj naprej preko Domžal, Doba, Rovca, Brda, Krašnje in Moravč. Škoda je neizmerna.

— (Čitalnica v spodnjej Šiški) napravi prihodnjo nedeljo 7. julija ob 4. uri popoldne v prostorih pri „Guziju“ s prijaznim sodelovanjem pevskega zbora ljubljanske čitalnice in slavne vojaške godbe c. kr. 53. pešpolka nadvojvode Leopolda veselico z besedo, loterijo in plesom. Program je: Pozdrav gostov. 2. Koncert, katerega zvršujejo udje pevskega zbora ljublj. čitalnice in sl. vojaška godba. 3. Deklamacija. 4. Loterija. 5. Ples. — K tej svečanosti vabi najljudneje vse narodna društva in njih društvenike kakor sploh vsakega domoljuba in prijatelja narodnega napredka. Odbor.

— (Sokol) napravi v nedeljo 7. t. m. popoldanski izlet v Šiško, in se udeleži slavnosti, prve besede tamošnje šišenske čitalnice. — Sokoli se zberó v društveni telovadnici, ter otidejo o 4. uri v polnej obleki s zastavo, proti „Guziju“. Želeti je, da se mnogo Sokolov v obleki zbere pod svojo zastavo.

— (Strela ubila!) Iz Brezovice se nam piše 3. t. m.: Včeraj popoldne okoli 3. ure je kmet Alič, po domače Pusanek spravljal mrvo na svojem travniku „pod pruhom“ prav poleg naših notranjih Goric. Oče je nakladal, 16letni sin je grabil za njim in mati je na vozu mrvo tlačila. Črni oblaki so se drvili po nebu, bliskalo se je in dež je v debelih kapljah naletaval. Sosed pride mimo ter pravi: „Hitite, če ne, vas bo dež!“ Mati na vozu odgovori: Prej ne gremo, da voz naložimo!“ — A komaj je izgovorila te besede, kar se za-bliska, in treši v senen voz. Žena se zgrudi. Očetu in fantu se pa — čudo! — nič ne zgodi. Ko jih mine prvi strah, pravi oče sinu: Zlezi na voz „mater je najbrž ohlip podrl.“ Sin zleze na voz in najde mater — mrtvo. Samo lasje so bili nekoliko osmojeni in obraz je

bil očrnei. Mrva na vozu je bila tudi nekoliko ožgana. Takoj pod vozom je šla strela v zemljo. Ta nesreča je toliko večjega milovanja vredna, ker je bila ta žena jako pridna gospodinja ter je zapustila — deset otrok, najstarejši ima 16 let, najmlajši 3 mesece!

— (Človek ne ve kje ga smrt čaka). Pod tem naslovom se nam piše z Brezovice 1. t. m. Vrhiški trgovec je danes peljal voz z različnimi stvarmi naložen iz Ljubljane. Na Logu začne deževati; mož gre z voza, da bi s štorijo stvari pokril, a spodrsne se mu, pade na trdo cesto in se ubije.

— (Iz Novega mesta) 3. julija se nam piše: Prebitka izguba je zadela tukajšnjega mestjana in posestnika, g. Antona Vertačiča. Nemila smrt mu je pobrala jedinega sina, nadpolnega mladeniča, Alojzija Vertačiča, poznanega trgovskega pomočnika v narodni prodajalnici Bleiweisovih dedičev v Ljubljani. Pokojni je prišel pred dvema tednoma v Toplice pri Novem mestu, čvrst in zdrav in glej, — obolev je za pljučnico in v par dneh je moral, previden s sv. zakramenti, komaj 20 let star, ondi umreti. V nedeljo 30. junija popoldne so ga pripeljali iz Toplice v Novo mesto, da bi na tukajšnjem pokopališču počival. Pogreb njegov je bil sijajen, kajti udeležila se ga je mnogobrojna množica ljudstva. Došlo je šest vencev iz raznoterih krajev. Poslednjo čast so mu skazali tudi njegovi tovariši, prišedši nalašč k pogrebu iz Ljubljane. Pred hišo in na pokopališču so mu v slovo zapeli naši gg. pevci pod vodstvom marljivega g. Adolfa Rohrmana prav miloglasne žalostinke. Bodi mu zemljica lahka!

— (Toča.) Iz ljutomerske okolice se nam poroča: 2. jul. je razsajal pri nas hud vihar, dež je lil kakor iz škafa — in žalibog je tudi toča v nekaterih občinah napravila precejšnjo škodo, zlasti v Branoslavcih, Vogričevcih, na Gracali, v Sogorovcih in proti sv. Juriju. Natančneje hočem še poročati.

— (Strčenjena na železnici.) V Ormužu je 2. januarja na postaji osobni vlak trčil v tovorni vlak, ki se je ravno premikal, s tako silo, da sta bila dva človeka poškodovana in dva voza strta, ne glede na strah, ki so ga popotniki imeli, videči, da ako bi bilo strčenjenje le majheno močnejše, šel bi bil cel vlak v Dravo. Zarad tega sta bila pred sodnijo v Ormuž poklicana na odgovor štacijski šef ormužki in mašinist osobnega vlaka a nobednemu se nij mogla krivda dokazati, oba sta bila oproščena.

— (Tržaška slovanska „Naša Sloga“) prinaša z več krajev Istre dopise, v katerih isterski Slovanci, prava in ogromna večina te dežele, protestujejo zoper italijanske izdajniške demonstracije v Pazinu, Kopru in drugod. — Ali „neki“ organi podpirajo le italijanski (t. j. protiaustrijski) element ne pa slovanskega. Pa mi — to bi se vsacemu inostrancu čudno zdelo, a istina je — o tem več ni pisati ne smemo, če ne smo konfiscirani.

— (Cecilijno društvo) bode imelo občni zbor v četrtek 25. jul. t. l. z naslednjimi točkami: 1. ob osmih zjutraj slovesna sv. maša v stolnici; 2. ob desetih društveno zborovanje, ki bode obsegalo: a) Nagovor predsednikov, b) poročilo tajnikovo, c) poročilo glasbenega vodije, d) poročilo blagajnikovo, e) razne nasvete; 3. ob štirih popoldne obiskanje sv. Rešnjega Telesa mej potjem — v

stolnici; 4. ob šestih slovesne večernice v frančiškanskej cerkvi. Zvečer zabava. K zborovanju uljudno vabi vse društvenike, k drugim slovesnostim pa sploh vse prijatelje glasbe.

— (Duhovenske premembe.) V ljubljanskej škofiji razpisane so duhovnije Koprivnik v kočevske, Knežak v trnovske, in Nova Oselica v loške dekaniji. — G. dr. J. Sterbenec je bil 24. jun. umestjen za farmana v Hrenovicah; g. Jernej Koscec dobi faro škocijansko pri Turjaku, g. Jožef Belar Hotederšico; g. France Žagar je postal farni oskrbnik v Javoru, in g. Anton Tramte, kaplan v Žuženberku. V ljublj. škofiji sta sprejeta Ferdinand Kogej, nemškega viteškega reda duhovnik, kaplan v metliki, pa g. Jožef Močilnikar, iz tržaške škofije, za kaplana na Dole.

— (Iz Šmártina pri Kranji) se piše „Sl.“ 3. julija: Denes v sredo dopoldne ob 8 mih je strela udarila v Stražišče, v leseno sè slamo krito hišo, kjer je bilo polno sitarjev pri svojem delu. Hiša je bila v hipu v ogaji, človeka pa, hvala Bogu, nij nobednega poškodovala, da si je švigala okolo stavev, pri katerih so tkali sitarji. Ogenj se je s tako naglostjo razširil, da ubogi sitarji še obleke nijso oteli. — Pomoč je bila tako hitra in zdatna, da se prav tik goreče hiše stoječa lesena poslopja nijso vnela. Posebno gre hvala g. Ješetu, tukajšnjemu trgovcu, ki je gasilnico vodil. Sploh pak je bilo slišati: Hvala Bogu, da imamo gasilnico; zdaj spoznamo, kolike je koristi!

— (Iz Slavine) se piše 3. julija: Sinoči o 1/2 8. uri je tresčilo tukaj v Slavini hišo, ki stoji pod višim robom in mej visokim drevjem, ter je bila nanagloma s sosednjo vred vsa v ognji. Pogorelo je 6 gospodarjev z vsemi poslopji. Zavarovani so bili neki vsi. Črez pol ure so pripeljali gasilnico iz cesarske graščine v Prestraneku, in ker vetra nij bilo, se je moglo ubraniti, da ogenj nij segel dalje po vasi. Pomanjkanje gasilnega orodja se je prav živo pokazalo. Ko bi bili imeli domačo gasilnico, bi se bil ogenj lahko pri dveh prvih hišah ustavil.

— (Učiteljske službe.) Ob obsegu breškega okrajnega glavarstva so razpisane podučiteljske službe: na Bizeljskem (440, 330), na Dobovi (440, 330), v Pišecah 440, 330), na Planini (480, 360), v Pilštajnu (500, 390), v Št. Petru pod gorami (510, 400) do 25. julija na kr. š. sv. Z vsemi je združeno stanovanje.

— (Nesreča v menažeriji.) Iz Reke se nam 3. t. m. piše: Tu ima uže kacih štirinajst dnij svoj zverinjak gospod Entress, kateri kakor njegove vrste umetelniki, slovi za krotilca divjih zverij. On se res v pričo ljudij kaže, da so mu kot svojemu gospodarju vsakovrstne životinje pokorne. On zahaja mej leve, se družij s tigri in boža medvede — ali to je samo njemu dovoljeno. Kajti pred par dnevi je radoveden gledalec po g. Entressa vzhledu hotel pobožati silnega medveda, a ta ga je s tacco tako neljudno prijel, da mu je vso kožo na roci odril. Lastnik zverinjaka je unesrečencu moral potem plačati nagrado, v kazen, da ga nij za časa posvaril.

Na znanje.

Mej srečkami „češkega narodnega gledališča“, katere sem jaz prodal, zadeli ste pri žrebanji dne 29. pr. m. serija 11. št. 420 in serija 14. št. 420 vsaka po en dobiček v ured-

nosti gld. 1000. Gospoda, ki sta ti dve srečki kupila, naj mi jih blagovolita poslati, da jima preskrbim dotična dobitka.

V Ljubljani, dne 4. julija 1878.

Ivan Hribar,

glavni zastopnik banke „Slavije“.

Tujci.

3. julija:

Evropa: Tresne, Reinisch iz Gorice. — Reitinger iz Ptuja.

Pri Slonu: Blaž iz Reke. — Svetič iz Zagreba. Rangan iz Trsta. — Ritter iz Dunaja. — Foerster iz Gradca.

Pri Mallé: Tomasin iz Trsta. — Signer iz Dunaja. — Frankel iz Kočevja. — Polak iz Gradca. — Michl, Rosentfeld iz Dunaja.

Pri bavarskem dvoru: Kmetič iz Kranja. — Klaußer iz Pešte.

Dunajska borza 4. julija.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

	64 gld.	70 kr.
Enotni drž. dolg v bankovcih	64	80
Enotni drž. dolg v srebru	66	80
Zlata renta	75	35
1860 drž. posojilo	114	—
Akcije narodne banke	843	—
Kreditne akcije	261	50
London	115	65
Napol.	9	26
C. kr. cekini	5	45
Srebro	100	90
Državne marke	57	20

Zahvala.

Vsem, kateri so najemu preljubemu sinu, ranjemu gospodu

Alojziju Vertačič-u,

trgovskemu pomočniku,

umrlemu 28. junija v Toplicah na Dolenjskem, zadnjo čast skazali, sosebno darovalcem krasnih vencev, gg. pevcem, gg. tovarišem pokojnika, ki so iz Ljubljane k njegovemu pogrebu došli, ter vsem, kateri so nama svoja sočutja o tej prebitki izgubi izjavili, izrekata najtoplejšo zahvalo

(205)

žalujoča roditelja.

V Novem mestu, 3. julija 1878.

V prodajalnici gosp. E. Bachman v čitalniškem postopji je na prodaj velika krasna slika Čermakova:

„Ranjeni Crnogorac“

v jako lepem okviru.

(207)

Nadučiteljska služba.

Na dvorazrednej rudarskej šoli v Trbovljem se oddaje nadučiteljska služba z letno plačo 800 gld., prostim stanovanjem, prosto kurjavo, in z remuneracijo delavnosti primerno.

Kdor želi to službo dobiti, ter je nemškega in slovenskega jezika v besedi in v pismu zmožen, in muzikalčen, naj uloži prošnjo, opirajočo se na postavne dokaze učiteljske sposobnosti in dozdanjega službovanja do

15. avgusta t. l.

pri predstojništvu bratovske družbe trboveljskih jam za kopanje premoga v Trbovljem (na Štajerskem).

Amerikansko briljantno gladko likanje

(Glanz-Bügelei),

podučuje se na domu ali razven doma v 2—3 urah; tudi se perilo za likanje prevzeme, zdaj na križevniškem trgu št. 2 v I. nadstropji. (204)

Wir empfehlen als Bestes und Preiswürdigstes Die Regenmäntel, Wagendecken (Plachen), Bettelagen, Zeltstoffe der k. k. pr. Fabrik

von M. J. Elsinger & Söhne in Wien, Neubau, Zollergasse 2.

Lieferanten des k. und k. Kriegsministeriums, Sr. Maj. Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.